

Azərbaycan
Respublikasının
Elm və Təhsil
Nazirliyinin
orqanı

AZƏRBAYCAN MÜƏLLİMİ

29 mart 2024-cü il №09 (9067) | www.muallim.edu.az muallim@media.edu.az

Ailə tərbiyəsi hər bir gənc üçün, hər bir uşaq üçün əsas tərbiyədir

**Biz elə bir gənc nəsil yetişdirməliyik
ki, onlar da daim bizim kimi
milli ənənələrə, milli-mənəvi
dəyərlərə sadıq olsunlar**

Biz elə bir gənc nəsil yetişdirməliyik ki, onlar da daim bizim kimi milli ənənələrə, milli-mənəvi dəyərlərə sadıq olsunlar, onların beyinləri saf olsun. Heç kim onların beyinlərini zəhərləmək istəyəndə uğura nail olmasın və burada, əlbəttə ki, ilk növbədə, ailə tərbiyəsi ön plana çıxır. Xoşbəxtlikdən Azərbaycan ailəsi sağlam ailədir, ənənələr, milli dəyərlər üzərində qurulan ailədir. Ailə tərbiyəsi hər bir gənc üçün, hər bir uşaq üçün əsas tərbiyədir. İkinci yerdə məktəb tərbiyəsidir və belə müzəffər gənclərimizin yetişdirilməsində də Azərbaycan məktəbinin çox böyük rolu vardır. Məktəblərdə uşaqlara aşılanan dəyərlər, müstəqilliklə bağlı, milli ləyaqətlə bağlı, əsrlər boyu bizə qarşı edilən ədalətsizliklə, - təkə son 30 il ərzində yox, - torpaqlarımızın müxtəlif dövrlərdə əlimizdən alınması ilə bağlı və bizim qəhrəmanlıq tariximizlə bağlı uşaqlara verilən tərbiyə və biliklər çox böyük önəm daşıyır. Bütövlükdə milli-mənəvi dəyərlərə gəldikdə, bu, bizim cəmiyyətimizin əsasıdır və bu, sarsılmaz varlıqdır, sarsılmaz dəyərdir və bunu sarsılmaz etmək bizim əlimizdədir. Çünki burada hər hansı bir kənar qüvvə öz çirkin niyyətlərinə çatsa, o zaman bizim ciddi problemlərimiz olacaq. Ona görə gənclərimizin milli ruhda tərbiyə edilməsi, ənənəvi dəyərlər əsasında tərbiyə edilməsi, dırnaqarası mütərəqqi və yad dəyərlərin tamamilə cəmiyyətimizdən silinməsi - bu vəzifə bizim hamımızın qarşısında durur, hər bir ailə qarşısında durur və dövlət qarşısında durur. Burada, əlbəttə ki, dövlət siyasəti də aparılır və aparılacaq. Eyni zamanda, dediyim kimi, bütün cəmiyyət burada həmrəy olmalıdır və biz bu həmrəyliyi görürük.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti
İlham Əliyevin 14 fevral 2024-cü il tarixində
keçirilmiş andiçmə mərasimindəki nitqindən

Sinifdə də, səngərdə də qəhrəman müəllim

Altay Pənahov:

**“Müharibənin
ilk günlərində 10-a
yaxın şagirdimlə,
məzunumuzla
qarşılaşdım”**

“Müharibənin ilk günlərində 10-a yaxın şagirdimlə, məzunumuzla qarşılaşdım. Sonra 3 nəfəri ilə bir taborda olduq. Ümumiyyətlə, Vətən müharibəsində 39 şagirdim iştirak etdi. Onlardan 2-si şəhid oldu, 1-i itkin düşdü... 2021-ci ildə “Suqovuşanın azad olunmasına görə”, 2022-ci ildə isə “Vətən müharibəsi iştirakçısı” medalı ilə təltif olundum”.

Bax səh. 3

Massaçusets Texnologiya İnstitutuna qəbul olan azərbaycanlı gənc

Fidan Hüseynova:

**“Top universitetlərə
qəbul olmaq üçün
beynəlxalq
olimpiadalar böyük
əhəmiyyət kəsb edir”**

MIT kompüter elmləri sahəsi üzrə dünyada bir nömrəli ali məktəb hesab edilir və gənclərə ən yüksək imkanları təqdim edir. Məhz bu elmi-tədqiqat mərkəzində bugünkü kompüter sivilizasiyasının bir çox nailiyyətləri əldə olunub. Mənim də məqsədim MIT-də dərin biliklər, əhatəli təcrübələr qazanıb öyrəndiklərim sayəsində bəşəriyyət və ən önəmli Vətənim üçün faydalı işlər görməkdir.

Bax səh. 5

Ali təhsildə keyfiyyətin təminatı

Olgun Çiçək:

**“Akkreditasiya
universitetlər üçün
davamlı, daim inkişaf
edən və yeniləşən çox
önəmli bir gücdür”**

Azərbaycandakı universitetlər artıq ölkə daxilində öz inkişafında əhəmiyyətli mərhələyə keçdilər. Artıq xarici qurumlarla işbirliyi həyata keçirmək üçün güclənib, beynəlxalq arenaya açılma mərhələsindədir. Bu, təbii ki, hələ başlanğıcdır. Məncə, düzgün bir yoldaydıq, burada bir işıq, bir ümid, bir iradə var. Universitetlərdə də bir motivasiya var.

Bax səh. 7

Məktəblərdə kibertəhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı maarifləndirmə tədbirləri keçiriləcək

"Məktəblinin dostu" layihəsinin rəhbəri Gündüz Tapdıqov "Təhsil masası" proqramında qonaq olub və layihə barədə danışıb. İzləyicilərin suallarını cavablandıraraq G.Tapdıqov bildirib ki, Elm və Təhsil Nazirliyinin "Məktəblinin dostu" layihəsi 2016-cı ildən fəaliyyətə başlayıb. Layihə pilot olaraq 30 məktəbi əhatə edib, əsas məqsədi müəllim və şagirdlər üçün məktəbdə təhlükəsiz mühit yaratmaq, fəvqəladə hal baş verdikdə ilkin tibbi və psixoloji yardım göstərməkdən ibarətdir. Məktəblinin dostlarının əsas vəzifələrindən biri də təhsil müəssisələrində təlimlər və tədbirlər təşkil etməkdir.

"Məktəblinin dostu" layihəsi 238 məktəbi əhatə edir

Layihə rəhbəri əlavə edib ki, hazırda "Məktəblinin dostu" layihəsi, ümumilikdə 238 məktəbi əhatə edir. Bu tədris ilindən əhatə dairəsini genişləndirən layihə Bakıda 191, Abşeronda 12, Sumqayıtda 23, Gəncədə 6, Lənkəranda 2, Masallıda 2, Cəlilabadda 2 təhsil müəssisəsində fəaliyyət göstərir.

G.Tapdıqov vurğulayıb ki, "Məktəblinin dostu" layihəsinin əməkdaşlarının seçim prosesi zamanı layihənin sosial şəbəkə hesablarında vakansiya elan olun-

duqdan sonra işə qəbulun test imtahanı mərhələsi keçirilir. Namizədlərə məntiq, dünyagörüş, ilkin psixoloji anlayışlar, məktəbdə subyektlərin hüquq və vəzifələrini əhatə edən 50 sual verilir. Uğur qazanan namizədlər müsahibə mərhələsinə dəvət olunurlar ki, burada onların bilik və bacarıqları, ünsiyyət qabiliyyətləri və məsələləri həll etməyə yanaşmaları yoxlanılır. Müsahibədə uğur qazanan namizədlər təlim və təcrübə mərhələsinə keçirlər. Təlimlər fəvqəladə hallar zamanı davranış qaydaları, ilkin tibbi yardım, məktəbdə ilkin psixoloji anlayışlar, məktəb hüquqlarını əhatə edir. Nəhayət, bu mərhələdən keçdikdən sonra namizədlər işə qəbul olunurlar.

G.Tapdıqov təlimlərin keçirilməsində "Məktəblinin dostu" layihəsinin əsas tərəfdaşları- Fövqəladə Hallar Nazirliyi, "TƏBİB", Bakı Şəhəri Dövlət Yol Polisi İdarəsi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti, Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi, Psixologiya və Elmi Tədqiqat İnstitutunun əməkdaşları ilə işbirliyinin olduğunu qeyd edib.

12000 məktəbli kibertəhlükəsizlik qaydaları və onlayn risklər barədə məlumatlandırılacaq

Gündüz Tapdıqov Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi yanında Elektron Təhlükəsizlik Xidməti (ETX) və Elm və Təhsil Nazirliyinin "Məktəblinin dostu" layihəsi arasında Anlaşma Memorandumunun imzalanması mövzusunda toxunub. Bildirib ki, indiyə qədər məktəblərdə bu mövzuda təlimlər keçirilib, bu istiqamətdəki təlimləri daha da təkmilləşdirmək üçün Elektron Təhlükəsizlik Xidməti ilə Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Qeyd olunub ki, memorandumun imzalanmasında əsas məqsəd şagirdlərin internetdən təhlükəsiz istifadə imkanlarının möhkəmləndirilməsi üçün maarifləndirmə tədbirlərini intensiv həyata keçirməkdir. Bununla, məktəblilərin sosial şəbəkələrdən düzgün istifadəsi, kibertəhlükələr və onlayn risklər haqqında məlumatlılığının artırılmasına nail olmaq planlaşdırılır.

Məlumat üçün onu da əlavə edək ki, layihə çərçivəsində Bakı və Abşeron üzrə 66, bölgələr üzrə isə 11 məktəbdə kibertəhlükəsizlik qaydaları ilə bağlı maarifləndirmə tədbirlərinin keçirilməsi nəzərdə tutulur. Sözügedən tədbirlər üzrə ümumilikdə 12000 məktəblinin kibertəhlükəsizlik qaydaları və onlayn risklər barədə məlumatlandırılması hədəflənir.

Lamiyə ƏLİMƏRDANOVA

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə müdir olmaq istəyənlər imtahan verəcək

Namizədlər nəyə diqqət etməlidirlər?

Martın 30-da məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə müdir vəzifəsinə işə qəbulun test imtahanı mərhələsi keçiriləcək. Bu mərhələdə 565 namizədin müraciəti uyğun hesab edilərək test mərhələsində iştirakı təsdiqlənib. Bəs, rəqabət neçə yer uğrunda gedəcək? Bu mübarizəyə kimlər qoşula bilər? "Azərbaycan müəllimi" qəzetinin bu və digər suallarını Məktəbəqədər və Ümumi Təhsil üzrə Dövlət Agentliyinin Məktəbəqədər təhsilin təşkili şöbəsinin müdiri İlahə Rəsulova cavablandırır.

- Qəbul prosesi nə vaxtdan başlayıb və necə həyata keçirilir?

- Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin müdiri vəzifəsinə işə qəbul prosesi-nə ötən ildən başlanılıb. Müsahibədə iştirak etmək üçün namizəd "Təhsil Mərkəzləşdirilmiş İnformasiya Sistemi"ndə işə qəbul üzrə müvafiq alt sistemdə qeydiyyatdan keçib və ona elektron sistemdə "Şəxsi kabinet" açılıb. Namizəd "Şəxsi kabinet"ə daxil olaraq elektron ərizə-sini doldurub. Həmin ərizədə qeyd edilən məlumatlar üç gün müddətində yoxlanılıb və ərizəsi təsdiq edilmiş namizədlər müsahibənin test mərhələsinə buraxılıblar. Test mərhələsi ilə bağlı namizədə lazım olan bütün məlumatlar "Şəxsi kabinet"də yerləşdirilib. Qəbul prosesi "Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə müdir vəzifəsinə işə qəbul Qaydaları" ilə müəyyən edilib. Bu qaydalar isə "Təhsil haqqında" Qanuna, "Məktəbəqədər təhsil haqqında" Qanuna, "Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi haqqında Əsasnamə"yə və "Məktəbəqədər təhsil müəssisəsinin Nümunəvi Nizamnaməsi"yə əsaslanır.

- Müsahibədə kimlər iştirak edir?

- Müsahibədə ali məktəbəqədər və ya ali pedaqoji təhsilli, məktəbəqədər təhsil müəssisəsində 3 ildən az olmayaraq pedaqoji stajı olan şəxslər iştirak edirlər.

- Seçim prosesinde kimlərə üstünlük verilir?

- Müsahibəyə ilk növbədə dövlət məktəbəqədər təhsil müəssisələrində çalışan şəxslər buraxılırlar. Müsahibə nəticəsində boş yerlər qaldığı halda təkrar müsahibə elan edilir. Bir vakant yerə iki və daha artıq sayda eyni bal toplamış namizəd müraciət etdikdə,

üstünlük vakant yerin yerləşdiyi ərazinin yaxınlığında yaşayanlara, məktəbəqədər təhsilli olanlara, pedaqoji stajı daha çox olanlara verilir.

- Müsahibə neçə mərhələdə keçiriləcək?

- İki mərhələdən ibarətdir: test və müsahibə. Test mərhələsində namizədlərə məktəbəqədər təhsil və idarəetmə, oxuyub-anlama bacarığı, məntiq və məktəbəqədər təhsilin məzmunu istiqamətləri üzrə hər biri 15 sual olmaqla ümumi 60 sual təqdim edilir.

- İmtahanda namizədlər nəyə diqqət etməlidirlər?

- Namizədlər test mərhələsində göstərilən hər bir istiqamət üzrə mini-

Bir vakant yerə iki və daha artıq sayda eyni bal toplamış namizəd müraciət etdikdə, üstünlük vakant yerin yerləşdiyi ərazinin yaxınlığında yaşayanlara, məktəbəqədər təhsilli olanlara, pedaqoji stajı daha çox olanlara verilir.

Namizədlər test mərhələsində göstərilən hər bir istiqamət üzrə minimum 5 bal olmaqla ümumi 30 bal və daha yüksək nəticə əldə etməlidirlər. Test mərhələsində hər bir suala düzgün cavab 1 balla qiymətləndirilir.

Müsahibə mərhələsində namizədlər ünsiyyət və təqdim etmə bacarığı, liderlik və idarəetmə bacarığı, məktəbəqədər təhsil sahəsində pedaqoji və metodiki hazırlıq səviyyəsi əsasında 5 ballıq şkala ilə qiymətləndirilir. Müsahibədə 3.5 və daha yüksək bal toplamış namizədlər həmin mərhələdən keçmiş hesab edilir.

mum 5 bal olmaqla ümumi 30 bal və daha yüksək nəticə əldə etməlidirlər. Test mərhələsində hər bir suala düzgün cavab 1 balla qiymətləndirilir. Səhv cavablar və ya sualın cavabsız qoyulması 0 bala bərabər tutulur və düzgün cavablara təsir göstərmir. Test mərhələsinə 120 dəqiqə vaxt ayrılır. Hər hansı bir səbəbdən göstərilən vaxtda test və ya müsahibə mərhələsində iştirak etməyənlər üçün təkrar müsahibə keçirilir.

- Bundan sonrakı mərhələdə onları nə gözləyir?

- Bundan sonrakı mərhələ müsahibə mərhələsidir, bu mərhələdə namizədlər ünsiyyət və təqdim etmə bacarığı, liderlik və idarəetmə bacarığı, məktəbəqədər təhsil sahəsində pedaqoji və metodiki hazırlıq səviyyəsi əsasında 5 ballıq şkala ilə qiymətləndirilir. Müsahibədə 3.5 və daha yüksək bal toplamış namizədlər həmin mərhələdən keçmiş hesab edilir.

- Müsahibədən keçdikdən sonra uyğun vakant yerə yerləşdirilirlər? Yeri gəlmişkən, vakant yerlərin sayı ballıdır?

- Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində vakant yerlər tələbə uyğun olaraq müəyyən edilir. Müsahibə üzrə ümumilikdə 686 müraciət qeydə alınıb və imtahan mərhələsinə 565 namizədin müraciəti uyğun hesab edilib. Müsahibədə uğur qazanan və müdir vəzifəsinə qəbul edilən şəxslər pedaqogika, psixologiya və idarəetmə ilə bağlı ödənişsiz təlim kurslarına cəlb olunacaq, təlim kurslarını başa vurmuş şəxslərə sertifikat verəcək.

Ruhiyyə DAŞSALAHLI

“Azərbaycan müəllimi” qəzetinin növbəti dö-yüşü müəllim qonağı İsmayılı rayonu A.Məmmədov adına Diyalı kənd tam orta məktəbin Çağırışa-qə-dərkli hazırlıq rəhbəri Altay Pənahovdur. 50 yaşlı ehtiyatda olan kapitan AzTU-nun 1996-cı il məzunudur. Avtomatika və hesab-lama texnikası fakültəsin-də “İstehsal prosesləri-nin avtomatlaşdırılması” ixtisası üzrə təhsil alıb.

Sinifdə də, səngərdə də QƏHRƏMAN MÜƏLLİM

Altay Pənahov:
“Müharibənin ilk günlərində 10-a yaxın şagirdimlə, məzunumuzla qarşılaşdım”

ilk günlərində 10-a yaxın şagirdimlə, məzunumuzla qarşılaşdım. Sonra 3 nəfəri ilə bir taborda olduq. Ümumiyyətlə, Vətən müharibəsində 39 şagirdim iştirak etdi. Onlardan 2-si şəhid oldu, 1-i itkin düşdü”.

Altay müəllimin isə taboru da, döyüş istiqaməti də müharibənin sonunadək dəyişməyib: “Bizim hərbi hissənin istiqaməti müharibənin əvvəlindən sonunadək bir istiqamətdə oldu - Talış, Suqovuşan istiqaməti...”

2020-ci ilin dekabrında ordudan növbəti dəfə tərxis olunub ehtiyata buraxılarkən o, artıq kapitan idi. Sadəcə rütbəsi

Döyüş yolu: istiqamət Talış, Suqovuşandır!

1997-ci ildə həqiqi hərbi xidmətə leytenant rütbəsində başlayıb. Artilyeriya diviziyasında kəşfiyyat rəisi, əlahiddə tank əleyhinə batareyanın komandiri vəzifələrində xidmət edib.1998-ci ildə baş leytenant hərbi rütbəsi alıb. 1999-cu ilin dekabrında Azərbaycan Respublikasının Silahlı Qüvvələrindən ehtiyata buraxılıb.

Vətən müharibəsi başlayanda Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinə zabit kimi müraciət etdi. Çağırışa: “Sentyabrın 29-da cəbhəyə yollandım, Müzəffər Ordumuzun Talış, Suqovuşan istiqamətlərindəki döyüş əməliyyatlarında minaatan batareyanın komandiri vəzifəsində döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirməkdən başladım”.

Şəhid müəllim Famil Əhmədada ilə yolu kəşişdi

Müəllim yoldaşı ilə yolu müharibədə kəşişdi. Altay Pənahov döyüşü, şəhid müəllim Famil Əhmədada ilə rastlaşdılar deyir: “Famil müəllimi əvvəldən tanıyırdım. Sentyabrın 29-da mən getdim, 1 gün sonra o gəldi. Hərbi hissədə rastlaşdım. Oktyabrın 12-dək bir bölmədə olduq. Onu başqa tabora verdilər, ayrıldıq”.

Aydın 12-də ayrılırlar, 14-də Famil müəllim şəhid olub...

Altay müəllimin, sadəcə müəllim həmkarı ilə yox, şagirdləri ilə də yolları döyüş meydanında yenidən kəşişib: “Müharibənin

qalmayıb, indi onun sinəsini medal və döş nişanı bəzəyir: “2021-ci ildə “Suqovuşanın azad olmasına görə”, 2022-ci ildə isə “Vətən müharibəsi iştirakçısı” medalı ilə təltif olundum”.

“Yetirmələrim əsl vətənpərvərlik nümunəsi göstərdilər”

O, 2003-cü ildən müəllimdir. Müəllim kimi bilik və bacarığı qiymətləndirilib: “Diaqnostik qiymətləndirmədə iştirak etmişəm və 51 bal toplamışam”.

Müəllim olduğu gündən çağırışa-qə-dərkli hazırlıq rəhbəri kimi gəncləri hərbi vətənpərvərlik ruhunda yetişdirir, ordu sıralarına hazırlayır: “Hazırladığım komandalər dəfələrlə hərbi idman oyunlarının rayon, zona və respublika turlarında qalib olub. “Şahin” hərbi idman oyunlarında komandamız 2012-ci ildə respublika finalında 2-ci, 2016-cı ildə 4-cü pillədə yer aldı, 2023-cü ildə isə 1-ci yeri tutaraq ölkə çempionu oldu. Sadəcə yarışda yox, dö-yüşlərdə də yetirmələrim əsl vətənpərvərlik nümunəsi göstərdilər”.

Orduya necə yetişdirdiyini isə Vətən müharibəsində qəhrəmancasına döyüş 39 şagirdi sübut edib. Elm və Təhsil Nazirliyi də bunu nəzərə alaraq Altay müəllimin bu böyük uğurunu 2023-cü ildə qiymətləndirib. O, “Azərbaycan Respublikası qabaqcıl təhsil işçisi” döş nişanı ilə təltif edilib.

Ruhiyə DAŞSALAHLI

Şuşa şəhəri - 2024-cü il üçün “İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı”

Vətən tarixinə vərəqlədikcə yadellil işğalçıların talan edib viran qoyduğu neçə-neçə qədim yurd yerinin adı çıxır. Bunların bir qismi qədim yazılı abidələrin mətninə, yaxud zamanın amansız sınaqlarından keçmiş ulu xalqımızın düzülüşünə qoyduğu bayatı və rəvayətlərin məzmununa həkk olunaraq xatırlınırsa, bir qismi də arxeoloji qazıntılar nəticəsində üzə çıxarılarq hansı maddi mədəniyyətə sahib olduğumuzu göstərməyə imkanlar açmaqla dünyəmizi bu günümüzdə bağlayır. Bütün bunlarla yanaşı, zaman-zaman müvəqqəti olsa da itirib yenidən qovuşa bildiyimiz yurd yerlərimiz də var. Qarabağın incisi sayılan Şuşa şəhəri möhz belə tale yaşamış doğma məskənlərimizdən dir. Əsası 1752-ci ildə Qarabağ xanı Pənahəli xan Cavanşir tərəfindən qoyulan bu şəhərin qismətində ağır-ı-acılı bir ömür yolu düşmüşdür. XVIII əsrin sonu, daha dəqiq, 1796-cı ildə Ağa Məhəmməd şah Qacar tərəfindən tutulsa da, saray ixtişaşlarından bəhrələnən əhali bu qala şəhəri azad edə bildi.

XIX əsrin əvvəllərindən Qarabağ xanlığının çar Rusiyası tərəfindən ilhaq edilməsi isə Şuşa şəhərinin sonrakı yüz ildə daha böyük fəlakətlərlə üzləşməsinə gətirib çıxardı. Xüsusilə bu torpaqlarda daim gözü olan ermənilər havadarlarına arxalanaraq fürsətdən istifadə etməklə şəhərdə məskunlaşmağa başladılar. Bununla kifayətlənməyərək 1905, 1918-1920-ci illərdə şəhəri bütünlüklə ələ keçirib yerli əhalini qırmağa cəhd etsələr də qeyrətli vətən oğullarının sücaəti nəticəsində öz məqsədlərinə çatı bilmədilər. Onlar sovet hakimiyyəti illərində də məkrli niyyətlərdən əl çəkmədilər və havadarlarının köməyi ilə yenidən müstəqilliyini qazanmış Azərbaycan Respublikasının zəifliyindən istifadə edərək 1992-ci il may ayının 9-da şəhəri tutma-ğa nail oldular. Bununla da Şuşamızın taleyinə 28 illik “əsirlik” yazıldı.

Şuşa yarandığı gündən böyük vüsətə genişləmiş, gözoşşayan tikililəri ilə yalnız Azərbaycan deyil, bütünlüklə Qafqazın ən gözəl şəhərlərindən birinə çevrilmişdi. Bu illər ərzində şəhərdə 500-dən çox qədim bina, 17 məscid, 6 karvansara, 3 türbə, 2 mədrəsə, 2 qəsr və qala divarları tikilmiş, daş döşməli küçələr salınmış, 17 məhəllə bulaqı çəkilmişdi. Şəhərin ən xoşbəxt illəri keçən yüzilliyin 70-ci illərinə - Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanı rəhbərlik etdiyi dövrə düşür. Məhz Ulu Öndərin təşəbbüsü ilə 1977-ci ildə qəbul edilmiş “Şuşa şəhərinin tarixi hissəsini tarix-memarlıq qoruyğu elan etmək haqqında” qərarə əsasən böyük şair və yazıçılar, rəssam və bəstəkarlar, alim və müxtəlif sənət adamlarının ana yurdu olan bu bənzersiz şəhər tarixi-memarlıq qoruyğuna çevrildi. Həmin qərar nəticəsində Şuşa qalası, Qarabağ xan sarayı, Xan qızı Natəvannın evi, Vaqifin türbəsi və daha neçə-neçə tarixi abidələr yenidən bərpa edildi. Təəssüflərlə olsun ki, Şuşanın əsirlik illərində Pənahəli xanın sarayı, Yuxarı və Aşağı Gövhər ağa məscidləri, Xurşidbanu Natəvannın evi, Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi, məktəblər, mədəniyyət evləri, kitabxanalar, muzeylər dağıdılmış və çoxsaylı sənət inciləri qarət edilmişdir. Yad nəfəsli, iyvrncə xislətli düşmənlər təkə Şuşada deyil, işğal etdiyi Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl, Zəngilan, Kəlbəcər, Qubadlı və Laçında dağıdıclılıq və talancılıq əməllərini davam etdirməklə bu torpağın əzəli və əbədi sakinləri olan xalqımızın tarixi izlərini silmək istəyirdi. Lakin mənfur yağlı unutmşdu ki, bu elin igid oğul və qızları doğma yurd həsrətini qəlbində yaşatmaqla intiqam gününü gözləyir. Və həmin gün 1920-ci ilin sentyabrın 27-də gəlib yetişdi. Vətən tarixində əbədi qalacaq 44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsinin başlanması ilə bütün işğal olunmuş yurd yerlərimiz əsarətdən qurtuldu və noyabr ayının 8-də Şuşa şəhəri düşmənlər tapdağından azad edildi. 8 noyabr müasir tariximizə “Zəfər Günü” kimi düşməklə Azərbaycan ordusunun qəhrəmanlıq salnaməsində yeni səhifə açdı.

Bu tarixi günün möhtəşəmliyi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin xalqa müraciətlə səsləndirdiyi qələbə nitqində daha aydın ifadə olunmuşdur: “Əziz həmvətənlər, əziz bacılar və qardaşlar! Böyük fəxarət və qürur hissi ilə bəyan edirik ki, Şuşa şəhəri işğaldan azad edil-

Mənəvi dünyamızın paytaxtı ŞUŞA

di! Şuşa bizimdir! Qarabağ bizimdir! Bu münasibətlə bütün Azərbaycan xalqını ürəkdən təbrik edirəm. Bütün şuşalılar ürəkdən təbrik edirəm. İyirmi səkkiz il yarım işğal altında olan Şuşa azad edildi! Şuşa indi azaddır! Biz Şuşaya qayıtmışıq! Biz bu tarixi Qələbəni döyüş meydanında qazandıq. 2020-ci il noyabrın 8-i Azərbaycan tarixində əbədi qalacaqdır. Bu tarix əbədi yaşayacaq. Bu, bizim şanlı Qələbəmizin, zəfərimizin günüdür! Bu qələbəni biz döyüş meydanında qazandıq, danışıqlar masası arxasında yox”.

Şəhidlərimizin qanı-canı bahasına, qazılarımızın döyüş sücaəti, Ali Baş Komandanın sarsılmaz iradəsi sayəsində qazanılmış bu qələbə millətimizin başını uca etməklə nəyə qədər olduğunu bütün dünyaya göstərdi. Gücünü, qüdrətini ana torpaqdan, ulu əcdadlarımızın ölməz ruhundan alan xalqımız talan edilib viran qoyulmuş torpaqlarımızda yeni quruculuq işlərinə başladı. Yenidən Cıdır düzündə, İsa bələğində muğam sədaləri, müqəddəs məscidlərimizdə azan səsi ucaldı.

Keçən az vaxt ərzində Şuşanın bərpası istər ölkəmiz, istər qarşda türk dövlətləri, istərsə də bütün İslam dünyası üçün böyük önəm kəsb etdi. Şuşa şəhəri 2021-ci ilin mayın 7-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Sərəncamı ilə “Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı”, 2022-ci il martın 31-də Türkiyə Respublikasının Bursa şəhərində Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatına (TÜRKSOY) üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirlərinin Daimi Şurasının növbədənəknər iclasında 2023-cü il üçün “Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı”, 2023-cü il sentyabrın 25-də Qəter Dövlətinin paytaxtı Doha şəhərində keçirilən İslam Dünyası Mədəniyyət Nazirlərinin 12-ci Konfransında 2024-cü il üçün “İslam dünyasının mədəniyyət paytaxtı” elan edildi. Bu istiqamətdə görülən işlərə görə Şuşanın bütün türk dünyasının, İslam dünyasının həmrəylik, birlik, əməkdaşlıq rəmzinə çevrilməsinə öz töhfəsini verməkdedir.

Təbii ki, Qarabağ, onun tacı olan Şuşanın alınmasında Azərbaycan təhsili, Azərbaycan məktəbi müstəsna rol oynamışdır. Ali məqsədi vətənpərvər, humanist şəxsiyyət yetişirmək olan Azərbaycan təhsilinin qəhrəman övladları doğma torpağın hər qarışı uğrunda canlarından keçməyə hazır olduqlarını bir daha sübut etdilər. Bu qələbə ruhunu onlara dövlətimizin apardığı məqsədyönlü siyasət, ulu kökdən gələn qeyrətli ata-ana öydüdü və müəllimlərin formalaşdırıldığı milli düşüncə aşlamışdı.

Bütün bu 30 illik işğal dövründə xalqımızın qəlbində bir ağır kimi qövrədən Qarabağ həsrəti humanitar sahə ilə bağlı məktəb, o cümlədən Azərbaycan dili dərslərində də əksini tapmışdır. Belə ki, bu problem: oxu materialı kimi bədi və elmi-kültüvi mətnlər, dil qaydalarının praktik şəkildə mənimsənilməsinə xidmət edən tapşırıqlar, təqdimatlar hazırlamaq, inşa, esse mövzuları kimi təklif edilən yazılar vasitəsilə dərslərlərin məzmununa daxil edilib.

Sadətdən mürəkkəbə bütün siniflər üzrə məntiqi ardıcılıqla tərtib olunmuş mövzular, çalışmalar sistemi şagirdlərdə Qarabağın və onun mədəni-mənəvi mərkəzi sayılan Şuşanın tarixi, görkəmli şəxsiyyətləri, qəhrəman oğulları haqqında ətraflı biliklər əldə olunmasına geniş imkanlar yaratmışdır. Aydındır ki, 8 Noyabr - Zəfər

Günündən və 2023-cü il 20 sentyabr tarixində Xankəndinin erməni separatçılarından təmizlənməsi ilə nəticələnən antiterror əməliyyatından sonra Azərbaycan dili dərslərində aşıdadıqlara daha çox yer verilməsi məqsəduyğundur.

1. Qarabağ, o cümlədən Şuşa ilə bağlı mövzular 44 günlük II Qarabağ müharibəsinin parlaq nəticəsi olan 8 Noyabr - Zəfər Günü ilə əlaqələndirilməli və bununla şagirdlərimizin vətənpərvərlik ruhu daha da gücləndirilməlidir.
2. Şuşanın tarixi, görkəmli şəxsiyyətləri, görkəmli yerləri və s. haqqında məlumatlar dəqiq elmi qaynaqlara, sənədlərə istinadən verilməli, bədi və publisistik mətnlər şagirdlərin yaş və anlayış səviyyəsinə uyğun olaraq dərsləklərə götürilməlidir.
3. Müxtəlif siniflərə aid dərsləklərdə vətənlik prinsipi gözlənilməklə yanaşı, bir-birini məzmunca təkrarlayan mövzuların qətilməli, şagirdlərin vətənpərvər bir şəxsiyyət kimi yetişməsinə yönəlmiş mətn nümunələri seçilməlidir.
4. Dil qaydaları ilə bağlı tapşırıqlar ədəbi mətn nümunələrində və mövzuya aid materiallara müntəzəm surətdə müraciət edilməli, linqvistik mahiyyət daşıyan bacarıqlar mətn sintaksisi əsasında möhkəmləndirilməlidir.
5. Şagirdlərin yazılı nitq bacarıqlarının formalaşdırılması məqsədilə II Qarabağ müharibəsi qəhrəmanlarının igidliyindən, böyük zəfərə aparan döyüş yollarından bəhs edən esse, inşa, hekayə mövzularına daha çox müraciət edilməlidir.
6. Şagirdlərdə tədqiqatçılıq bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi üçün Qarabağın, o cümlədən Şuşanın maddi-mədəni tarixi ilə bağlı təqdimatlara, layihələrə gəniş yer verilməlidir.
7. Dərsləklərin tərtibatını daha da yaxşılaşdırmaq üçün yüksək sənətkarlıqla işlənmiş cəlbedici illüstrativ materiallardan daha çox istifadə olunmalıdır.

Bu, bir həqiqətdir ki, yetişməkdə olan nəsəl Azərbaycanımızı, onun hər bölgəsini doğulub yaşadığı yurd yerini qədr sevməli, ona ruhən bağlanmalıdır. Bu iş yalnız dərsləklər vasitəsilə deyil, məktəb illəri ərzində görkəmli yerlərə təşkil edilən səyahətlər, səfərlər, yürüşlər, ekskursiyalar vasitəsilə həyata keçirilməlidir. Bu baxımdan hər bir şagirdin bilik səviyyəsinə uyğun olaraq Şuşa şəhərini əyani görməkləri regional təhsil idarələri qarşısında başlıca vəzifələrdən biri kimi qoyulmalıdır. Keçən dövr ərzində bu istiqamətdə müəyyən işlərin aparıldığı, Şuşaya məktəbli ekskursiyalarının təşkil olunduğu müşahidə edildi. Fikrimizcə, bu tipli tədbirlərə məktəblərdə təlim-tərbiyə işinin mühüm tərkib hissəsi kimi baxılmalı və ildən-ildə gücləndirilməlidir.

Azərbaycan xalqının son 30 ildə keçirdiyi döyüş, mübarizə yolu, 44 günlük Vətən müharibəsi tarixi qızıl səhifələrində əbədi qalmaqə layiq bir örnekdir. Bu qələbə ruhunu yetişməkdə olan yeni nəsələ ötürmək isə hər bir fənn müəlliminin, pedaqoji sahədə çalışan hər bir mütəxəssisin peşə borcudur.

Asif HACIYEV,
ARTI-nin böyük elmi məsləhətçisi,
pedaqogika üzrə fəlsəfə doktoru, dosent

31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günüdür

Erməni şovinist millətçilərinin azərbaycanlılara qarşı soyqırımı siyasətinin iki yüz ildən artıq tarixi vardır. Bu mənfur siyasətin qayəsi azərbaycanlıları öz tarixi torpaqlarından qovmaq, bu ərazilərdə mifik "Böyük Ermənistan" dövləti yaratmaq olmuşdur. Müəyyən tarixi dövrlərdə bəzi aparıcı dünya dövlətlərinin planlarına uyğun gələn bu siyasəti reallaşdırmaq üçün ardıcıl olaraq ideoloji, hərbi və təşkilati xarakterli tədbirlər həyata keçirilmişdir. Xalqımızın tarixi kobud surətdə təhrif olunmuş, erməni tarixçiləri və ideoloqları toponimlərimizi, mədəniyyət abidələrimizi öz adlarına çıxmaq üçün davamlı səylər göstərmişlər. Onilliklər boyu davam edən soyqırımı siyasəti total ideoloji təcavüz, terror, hətta ayrı-ayrı vaxtlarda tammıqyash hərbi əməliyyatlarla müşayiət olunmuşdur.

*Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin
31 Mart Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü münasibəti ilə
Azərbaycan xalqına 27 mart 2003-cü il tarixli müraciətindən*

BƏŞƏRİ CİNAYƏT – ERMƏNİ VƏHŞİLİYİ

Erməni millətçiləri tarixin müxtəlif mərhələlərində mifik "Böyük Ermənistan" ideyasını gerçəkləşdirmək məqsədilə soydaşlarımıza qarşı etnik təmizləmə, deportasiya və soyqırımları həyata keçirmişlər. Azərbaycan xalqının başına gətirilən ən dəhşətli faciələrdən biri də 1918-ci ilin mart-aprel aylarında Bakı Sovetinin mandati altında fəaliyyət göstərən daşnak-bolşevik silahlı dəstələri tərəfindən xüsusi qəddarlıqla törədilmiş kütləvi qırğınlardır.

Bakıdakı erməni vəhşilikləri

Bakı Xalq Komissarları Sovetinin sədri Stepan Şaumyanın başçılıq etdiyi bolşevik-daşnak rejiminin hakimiyyəti dövründə Azərbaycanda güclənərkən olan milli dirçəliş prosesi, "Müsavat" partiyasının durmadan artan nüfuzu bolşevik-daşnak qruplarını daha da yaxınlaşdırdı. Bolşeviklərin yerli əhali arasında heç bir nüfuzu, sosial dayağı yox idi. Bunu 1917-ci ilin oktyabrında Bakı Sovetinə keçirilən seçkilərin nəticələri də aydın göstərirdi. Seçkilərdə cüzi səs qazanan bolşeviklər "Müsavat" partiyasına ciddi şəkildə uduzmuşdu. "Müsavat"ın Azərbaycanın ərazi muxtariyyəti və siyasi hakimiyyəti uğrunda inamlı mübarizəsi bolşevikləri ciddi narahat edirdi. Elə buna görə də S.Şaumyan Bakıda azərbaycanlılara qarşı milli qırğın törədərək, xalqın oyanmaqda olan milli azadlıq, qurtuluş hərəkatını beşikdə iken boğmaq, "Müsavat" partiyasının sosial bazasını zəiflətmək, müsəlmanlara "dərs vermək" istəyirdi.

Bakının türk-müsəlman əhalisinə qarşı soyqırımına ciddi hazırlaşan S.Şaumyan İosif Stalinə məktub yazaraq, Qafqaz Qırmızı ordusunun təşkilatı üçün təcili surətdə on milyon rubl göndərilməsini xahiş edirdi. Bolşeviklərin S.Şaumyana göndərdikləri ərzaq eşelonları bu dövrdə Şimali Qafqazda yaranmış Terek-Dağstan müsəlman hökumətinin maneçilik törətməsi nəticəsində Bakıya yetişməyə də, ermənilər Moskvadan böyük mənaəvi dəstək aldılar. 1917-ci ilin 29 dekabrında Lenin Türkiyə ərazisində ermənilərə muxtariyyət verilməsinə dair sənəd imzaladı. Bu sənəd daşnak-bolşevik ittifaqını daha da gücləndirdi. Bakıda törədilən 1918-ci ilin mart soyqırımı

rımında "Daşnaksutyun" bolşeviklərin zərbə qüvvəsini təşkil etdi. Digər tərəfdən, S.Şaumyanın təşkilatçılığı ilə Birinci Dünya müharibəsi cəbhələrindən geri çəkilən erməni əsgər və zabitləri Bakıda cəmləndirildi. Sonradan, 1918-ci il aprelin 19-da Bakı Sovetinin yığılmasında S.Şaumyan etiraf etmişdi ki, Bakının milli tərkibi onu çox qorxudurmuş və o, erməni-daşnak alaylarının köməyindən heç cür imtina edə bilməzdi. Haqiqətən də, Bakıda azərbaycanlılara qarşı törədilən mart soyqırımının əsas təşkilatçısı və icraçısı V.Leninin Qafqaz işləri üzrə müvəqqəti fəvqəladə komissar təyini etdiyi S.Şaumyan idi. Onun təşkil etdiyi "Qırmızı ordu"nun tərkibi də, demək olar ki, tamamilə ermənilərdən ibarət olmuşdur.

"Evelina" münasibəsi

Bu cinayəti həyata keçirmək üçün bəhanə lazım idi. Bu məqsədlə "Evelina" münasibəsi törədildi. Azərbaycan milyonçusu Hacı Zeynalabdin Tağıyevin Lənkəranda xidmət edən oğlu Məhəmməd Tağıyev təsadüfən öz öləndəki silahdan açılan atəş nəticəsində həlak olmuş, müsəlman alayının zabitləri onun dəfnində iştirak etmək üçün Bakıya gəlmişdilər. Dəfn mərasimindən sonra zabitlər "Evelina" gəmisini ilə Lənkərana qayıtmalı idilər. Ölverişli məqamın yetişdiyini gören ermənilər gizli şəkildə Rus Milli Şurası, Xəzər matrosları, eser və menşevik partiyaları arasında belə bir şayiə yaydılar ki, guya "Evelina" ilə gedən zabitlər Lənkəranda olan müsəlman hərbi dəstələri ilə birlikdə Muğandakı rus-molokan kəndlərini məhv etmək tapşırığı almışlar. Bu təxribat xarakterli şayiə öz nəticəsini verdi, Bakıda olan bütün qeyri-

Tarixi faktların izi ilə

azərbaycanlı siyasi və hərbi qüvvələr "Evelina" gəmisinin türk-silah edilməsinə tərəfdar oldu. Təcili şəkildə, martın 30-da Bakı şəhəri mədən-zavod rayonlarının İnkilabi Müdafiə Komitəsi yaradıldı. Həmin Komitənin təşəbbüsü ilə "Evelina"-nın Lənkərana yola düşməsi dayanandırıldı və gəmidəki zabitlər türk-silah edildi. Müsəlman əhalisi məscidlərə toplanaraq, silahların qaytarılmasını tələb etdi. Vəziyyətin ciddi xarakter aldığı görün Azərbaycanın milli təşkilatlarının nümayəndələri İnkilabi Komitəyə gəlib, alınmış silahları "Hümmət" müsəlman bolşevik komitəsi vasitəsilə qaytarmağa cəhd göstərdilər. Martın 30-da Nəriman Nərimanovun evində S.Şaumyanla və həmin gün İnkilabi Müdafiə Komitəsində M.Ə.Rəsulzadə ilə keçirilən görüşlərdə müəyyən razılıq əldə edilməsinə, silahların qaytarılmasına və verilməsinə baxmayaraq, bolşevik-daşnak koalisiyası sözüünə əməl etmədi.

Ermənilər gənc qadınları diri-diri divara mıxlamışdılar

Martın 30-da saat 16:40 radələrində erməni kilsəsinin yanında toplaşan daşnak dəstələri müsəlmanlara atəş açdılar və soyqırma başladılar. Martın 31-də səhər tezdən bolşevik-daşnak dəstələri azərbaycanlıları yaşayan "Kəpçixana", "Məmmədli" və digər Azərbaycan məhəllələrinə hücum etdilər. S.Şaumyanın xahişi və Leninin xüsusi göstərişi ilə Saritsından göndərilən 2 təyyarə havadan, hərbi gəmilər isə dənizdən şəhərin azərbaycanlıları yaşayan məhəllələrini bombalamağa başladılar. Azərbaycan xalqına divan tutmaq üçün əllərinə girəvə düşmüş daşnaklar erməni neft sənayeçilərinin barajlarında qoyulmuş

toplardan Abşeronun şimalındakı kəndləri də atəşə tutdular. Martın 31-də səhərə yaxın bütün erməni hərbi dəstələrinin başçıları və silahlanmış erməni ziyalıları İnkilabi Müdafiə Komitəsinin qərarına göndərildilər. Onlar qısa vaxtda təlimatlandıraraq müsəlman məhəllələrinə göndərildilər. Yaxşı silahlanmış və hazırlanmış erməni əsgərləri müsəlmanların evlərinə soxulur, sakinləri öldürür, onları xəncər və süngü ilə doğrayır, uşaqları yanan evlərin içinə atır, körpə uşaqları süngülərin ucuna keçirirdilər. Dinc əhalini qorxudan dəhşətə gətirib, istədiklərinə nail olmaq üçün hər cür vəhşiliyə əl atan bolşevik-erməni cəlladları müsəlman qadınlarını daha ağır formada qətlə yetirirdilər. Şəhərin təkə bir yerində qulaqlar, burunları kəsilmiş, qadınları yirtilmiş 57 müsəlman qadının meyiti di-diri-divara mıxlamışdılar. Qaçıb canını qurtarmağa çalışan əhalini gülləbaran etmək üçün şəhərin müvafiq yerlərində əvvəlcədən pulemyotlar qoyulmuşdu.

Bir çox müsəlman məhəllələri məhv edildikdən sonra martın 31-də axşamüstü İçərişəhərin alınması əməliyyatı başlandı. Bununla bağlı Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qurulduqdan sonra yaradılan fəvqəladə istintaq komissiyası sədrinin Ədliyyə Nazirliyinə təqdim etdiyi məruzədə aşağıdakı faktlar göstərilir: Nizəkəy (indiki İstiqlaliyyət) küçəsi ilə hücum keçmiş erməni əsgərlərinə başlıca olaraq, erməni ziyalıların nümayəndələri rəhbərlik ediblər. Belə dəstələrdən biri evə girib, səkkiz qadın və uşağı güllələmişdir. Başqa dəstə Fars küçəsində Bala Əhməd Muxtarovun evinə girərək, doqquz müsəlmanı küçəyə çıxarmış və kilsə meydanında güllələmiş,

meyitlərin ikisini "Dağistan" məhəllələrində atəşə atmışlar...

Dəhşətli soyqırımına məruz qalan azərbaycanlılar martın 31-də müqavimətə dayandırdılar. Lakin erməni daşnak birləşmələri soyqırımını aprelin 2-si gecədən xeyli keçənədək davam etdirirdilər.

Mart soyqırımı nəticəsində təkə Bakıda 12 mindən çox azərbaycanlı qətlə yetirilmişdi

Rəsmi məlumatlara görə, mart soyqırımı nəticəsində Bakıda 12 mindən çox azərbaycanlı qətlə yetirilmişdi. Bolşevik daşnak birləşmələri "Kaspi" mətbəəsini, "Açıq söz" qəzetinin redaksiyasını, "İsmailiyyə" (hazırda Milli Elmlər Akademiyası Reyaset Heyətinin binası) bina-yı yandırmış, "Təzəvir" məscidinin minarələrini top atəşi ilə zədələmişdilər. Daşnak-bolşevik hərbi birləşmələri Bakıdan sonra Qarabağın bölgələrində, həmçinin Şərqi Anadoluda, Cənubi Azərbaycanda da Azərbaycan xalqına qarşı soyqırımları həyata keçirdilər.

1918-ci il mart soyqırımına qədər Azərbaycanın milli demokratik

qüvvələri Rusiya tərkibində milli-məhəlli muxtariyyət tələbi ilə çıxış edirdilər, artıq qırğınlardan sonra bu ümidlər boşa çıxdı. Mart soyqırımını nəticəsində sovetləşmə ideyasına güclü zərbə vuruldu, xalqın müstəqil dövlətçiliyini bərpa etmək əzmi daha da gücləndi.

Soyqırımı nəticəsində ümumillikdə 70 mindən çox azərbaycanlı xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirilib

1918-ci ilin mart soyqırımları öz amansızlığına və miqyasına görə təkə Azərbaycan deyil, başqar tarixində də ən qanlı faciələrdəndir. Erməni daşnakları və bolşeviklər təkə Bakıda deyil, Şamaxıda, Qubada, Qarabağda, Zəngəzürdə, Naxçıvanda, Lənkəranda, Gəncədə və digər bölgələrdə azərbaycanlı əhaliyə qarşı ağılsız vəhşiliklər törədərək 70 mindən çox günahsız insanı xüsusi qəddarlıqla qətlə yetirib, kəndləri yandırır, sakinləri yurd-yuvalarından didərgin salıblar. Erməni silahlı dəstələri Bakı qəzasında 229, Gəncə qəzasında 272, Zəngəzur mahalında 115, Qarabağda isə 157 kəndi yerlə-yeksan ediblər.

1998-ci il martın 26-da Ümum-milli Lider Heydər Əliyevin imzaladığı "Azərbaycanlıların soyqırımı haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanında həmin dəhşətli hadisələrə adekvat siyasi qiymət verilib və 31 mart "Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü" elan edilmişdir. Erməni-bolşevik silahlı dəstələrinin 100 il əvvəl azərbaycanlılara qarşı törətdikləri bəşəri cinayətlər barədə həqiqətlərin ölkə və dünya ictimaiyyətinə daha dolğun çatdırılması məqsədilə Azərbaycan Respublikası Prezidenti 18 yanvar 2018-ci ildə "1918-ci il azərbaycanlıların soyqırımının 100 illiyi haqqında" Sərəncam imzaladı.

Quba Soyqırımı Memorial Kompleksi

2007-ci ildə Quba şəhərində tikinti məqsədilə aparılan qazıntılar zamanı aşkar edilmiş kütləvi məzarlıq 1918-ci ilin may ayında bolşevik adı altında quldur erməni dəstələri tərəfindən törədilmiş Qubanın müsəlman əhalisinin soyqırımının əyani sübutu olmuşdur. Bu həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycan xalqının gələcək nəsillərinin milli yaddaşının qorunması və soyqırımı qurbanlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev 30 dekabr 2009-cu il tarixli Sərəncamı ilə Quba şəhərində Quba Soyqırımı Memorial Kompleksinin yaradılmasına qərar vermişdir. Memorial Kompleks 2012-2013-cü illərdə Quba şəhərində Qudyalçayın sol sahilində, keçmiş stadion ərazisində inşa edilmiş və 2013-cü il sentyabrın 18-də açılmışdır. Kompleksin ümumi sahəsi 3,5 hektardır və 5 hissədən ibarətdir.

Niyazi RƏHİMOV

